

Jana ČERNÁ, *Akční výbory Národní fronty a kultura*. Bakalářská práce, Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Č. Budějovicích, České Budějovice 2011, 81 strana + 21 příloh.

Posudek oponentky

Předkládaná práce je výrazem stále živého odborného zájmu o proměny české kultury po roce 1948. Autorka pro svůj koncept šťastně zvolila pramennou základnu, která jí dovolila nejen vytvořit přehlednou strukturu zjištěných faktů, ale rovněž klást si zajímavé otázky. Zápisy schůzí a interní tiskoviny ve fondu Svazu zaměstnanců umělecké a kulturní služby (Všeodborový archiv ČMKOZ) a pestrá tematická nabídka fondu Ústřední akční výbor Národní fronty (NA) jí umožnily dotvářet a ilustrovat poznatky čerpané z literatury a publikovaných pramenů (memoáry).

První skutečnost, jež v zpracování tématu zasluhuje ocenění, je autorčina důslednost, s níž vede čistou linii výkladu všemi čtyřmi provázanými a proporčními kapitolami, kterou nepřetížila obecně známou faktografií kapitoly vstupní. Kompilace první kapitoly je chytrá, účelně využívá prostoru poznámek, cíleně míří k následujícímu vlastnímu výkladu kultury. Frekventovaný kondicionál rovněž nahrává sevřenosti sdělení: první kapitola hovoří o tom, jaké by akční výbory měly být, co by měly řešit, jak by měly postihovat atd. Také druhá kapitola je jednoznačně vymezena od mocenského nezákona k mocenskému zákonu, z hlediska jehož „vlastnění“ jsou atributy práva relativizovány. S relativizací si autorka ostatně pohrála již v úvodu kapitoly první („dlouhý“ únorový týden). Vyústění meziválečné kulturní levice v komunistickou, na sovětském modelu závislou kulturu autorka sleduje v klíčových okamžicích proměn, ve finální, poúnorové fázi úspěšně využívá denního tisku. Její výklad nabývá na konkrétnosti uváděním jmen i dobových frází. Literaturu, divadlo a film, nejsledovanější, tudíž nejohroženější kulturní oblasti postihují analogické likvidační postupy, jak autorka dokládá sdělením pramenů.

Třetí kapitola citlivě zachycuje tlak, jímž byly akční výbory dovedeny k obhajobě své existence a samozřejmě také činů. Vazba na takzvaný lid (M. Bartošek, pozn. 132) je velmi důležitým postřehem, neboť právě z této doby vyrostla dezinterpretace i devalvace přívlastku lidový, jenž začal sloužit jako jakýsi ochranný štít. Po období řečně interakce, byť zdaleka ne rovnoprávné, mezi pojednávanými sférami kultury a akčními výbory nadešel čas soustředění moci, centralizace zabezpečené systémem nových zákonů. Tato situace „nových úkolů“ je tématem čtvrté, poslední části práce. Právě v ní se autorka mohla časově posunout

až do roku 1953, do období, jež jako méně badatelsky frekventované zmiňovala již v úvodu práce a v němž archivní materiál přesvědčivě doložil, jak akční výbory dosloužily.

Výklad ilustrují dobře zvolené přílohy, seznam zkratk je tentokrát plně na místě. Bylo by možné se dále ptát na funkci Literárních novin, na význam i „předzvěst“ Prvního sjezdu Syndikátu spisovatelů, na výtvarnou obec nebo rozvíjet naznačené skutečnosti (kupř. v SSSR nebyli v dané době postiženi jen Zoščenko a Achmatovová), ale není k tomu důvod. Autorka si je vědoma toho, že si klesí cestu v polytematickém terénu a nemůže se nechat zlákat k odbočením. Právě tuto schopnost, již v úvodu oceněnou, považuji za výjimečnou, nejen v bakalářských, ale i v diplomových pracích zdaleka ne častou. Souvisí s tím i jednotná dikce jejího výkladu, erudovaná a přitom příjemná. Domnívám se, že výkon Jany Černé přesahuje nároky kladené na bakalářskou práci, proto ji s velkým potěšením doporučuji k obhajobě a hodnotím stupněm

v ý b o r n ě.

V Č. Budějovicích 6. června 2011

doc. Dagmar Blümlová, CSc.